

Rwanda is het “Pays des Mille Collines” (Land van de Duizend Heuvels). Het is een zeer vruchtbaar land en niet te warm omdat het hooggelegen is, al ligt het dicht bij de evenaar. Daardoor is het het dichtstbevolkte land van Afrika. Wat betreft grootte en bevolkingsdichtheid is het met België vergelijkbaar: 26.800 km² en 10 miljoen inwoners (België: 30.500 km² en 10,6 miljoen inwoners).

Het is ook het land van de Hutu's (84 %, landbouwers) en de Tutsi's (15 %, veehouders), twee etnieën die moeilijk kunnen samenleven. Ze hebben reeds meerdere malen een burgeroorlog uitgevochten, de laatste keer in 1994, die bekend staat als de Rwandese genocide. Toch zijn Hutu's en Tutsi's niet de oorspronkelijke bewoners, maar zijn Bantu's die honderden jaren geleden naar Rwanda migreerden vanuit het noorden. De oorspronkelijke bewoners zijn de Twa, pygmeeën die in de loop der eeuwen verdrongen werden en nu nog slechts 1 % van de bevolking uitmaken.

Reeds van voor de koloniale periode was er in Rwanda een Tutsi-koning. De maatschappij werd altijd door de Tutsi's gedomineerd, een situatie die door de kolonisator intact gelaten werd. Einde-19de eeuw werd het een Duitse kolonie, maar tengevolge van de Eerste Wereldoorlog moest Duitsland al zijn kolonies afstaan, en werd Rwanda samen met Urundi door de Verenigde Naties als protectoraat aan België toegewezen. In 1962 werden Rwanda en Urundi, dan Burundi geheten, onafhankelijk. De Verenigde Naties hadden aan referendum georganiseerd met de vraag of Rwanda een koninkrijk of een republiek moest worden. Dat was de gelegenheid voor de Hutu-meerderheid om aan de macht te komen. Er kwam een Hutu-president, Gregoire Kayibanda, in 1973 afgezet en opgevolgd door een andere Hutu Juvenal Habyarimana. Zijn vliegtuig werd in 1994 neergeschoten, waarbij hij de dood vond samen met de Burundese president. Dat was de aanleiding tot de genocide waarbij een klein miljoen Tutsi's maar ook gematigde Hutu's afgeslacht werden. Paul Kagame, een Tutsi, rukte op met een bevrijdingsleger vanuit Oeganda, het RPF (Rwandan Patriotic Front) en werd de nieuwe president. Vandaag is de haat nog alom tegenwoordig in de Rwandese maatschappij, al gaat het economisch relatief goed. Dat laatste komt omdat er enorm veel Westers ontwikkelingsgeld ingepompt wordt.

De bevolking doet voornamelijk aan landbouw, voor eigen behoeften. Maar er zijn ook belangrijke exportproducten: voornamelijk koffie maar ook thee. Wij kennen vooral Zuid-Amerika als koffieproducent, maar toch is Afrika, met name Ethiopië, het land van oorsprong van de koffieplant. Koffie wordt dan ook in Afrika veel geteeld al is het voornamelijk voor de export. Thee is afkomstig uit Azië. Het telen van koffie en thee werd destijds door de Belgische

kolonisator aangemoedigd als een manier om belastingen te betalen. Gezien hun landbouw voornamelijk voor eigen gebruik was, was dit een extraatje voor de staat. Zelf zijn ze helemaal geen grote koffie- of theedrinkers. Ondertussen heeft die koffie- en theeproductie enorme proporties aangenomen. In Europa drinken we dan ook veel Rwandese koffie en thee, misschien zonder het te beseffen. De belangrijkheid van de landbouw wordt geïllustreerd door het wapenschild van Rwanda: naast een traditionele korf toont het links een sorghum en rechts een koffieplant.

De munten en bankbiljetten van Rwanda leren ons heel wat over de gewassen die er geteeld worden: koffie, thee, sorghum, bananen, rijst en maïs. Op vele ervan werden deze gewassen afgebeeld.

5000 frank 1988, links: vrouw met een korf koffiebossen op het hoofd, midden: koffiepluk, rechts: koffieplant met bossen, 165 × 70 mm

500 frank 2004, theeplukkers, 135 × 72 mm

200 frank FAO-munt 1972 zilver, 10 jaar onafhankelijkheid Rwanda, op de keerzijde een man die koffie aan het plukken is.

10 frank 1985 brons, koffieplant met bessen

*5 frank 1987 brons,
koffieplant met bessen*

*5 frank 2003 verbronsd ijzer,
koffieplant met bessen*

*50 frank 1977 messing,
theeplant*

*20 frank 2003 vernikkeld ijzer,
theeplant*

Thee is een typisch Aziatische plant, maar wordt in Afrika ook veel aangeplant voor de export. Het zijn de jonge blaadjes die geplukt worden en die de goede aroma verspreiden. Vandaar komt het spreekwoord “een jong blaadje lusten”.

*1 frank 1985 aluminium,
sorghum*

*50 frank 2003 vernikkeld ijzer,
maïskolf*

Sorghum is evenals gierst een graangewas dat goed droogte doorstaat en dus geschikt is om in Afrika geteeld te worden. Sorghum heeft dickere zaden en bredere pluimen dan gierst. Sorghum wordt ook wel kafferkoren genoemd. Het wordt gemalen tot meel en dient als voedsel en ook als veevoer. Er wordt ook bier van gebrouwen. Gierst kennen wij

ook als couscous.

Maïs is in vele delen van Afrika een basisvoedsel, al is het van oorsprong een Amerikaanse plant. Gemalen tot meel en gemengd met maniokmeel wordt het gebruikt om de zeer bekende fofou te maken: geknede bollen die zowat overal bij gegeten worden, zoals aardappelen bij ons.

*20 frank 1977 messing,
bananenboom en -tros*

*10 frank 2003 verbronsd ijzer,
bananenboom en -tros*

Bananen worden in Afrika overal geteeld en gegeten, al kennen wij in Europa eerder de Zuid-Amerikaanse bananen. In Afrika worden bananen op allerlei manieren gegeten: ze worden bijvoorbeeld ook gebakken. De lange naar omlaag hangende stengel onderaan de bananentros op de munten is het mannelijke deel van de bloem, dat in plantages na de bestuiving altijd afgeknipt wordt wegens nutteloos.

1 frank 2003 aluminium, rijstplant

Rijst is meest gekend als een Aziatische plant die op onder water staande velden geteeld wordt. Er bestaat echter ook inheemse Afrikaanse rijst die ook tegen droogte kan, maar niet zo productief is. Tegenwoordig wordt in Afrika veel NERICA (NEw RIce for afriCA) geteeld, een kruising tussen de Afrikaanse en de Aziatische soort, die de voordelen van beide combineert. Rijst geldt als het betere voedsel in Afrika.

Een belangrijk Afrikaans gewas dat niet op de munten voorkomt is **maniok**, maar misschien komt dat nog wel. Zowel de wortels als de

bladeren worden gegeten. De bladeren worden gehakt en als een soort spinazie gegeten. Maniok kennen wij ook als tapioca in de soep.